Gönderim Tarihi: 11.09.2018

Kabul Tarihi: 25.10.2018

**TAPU SİCİL DEFTERLERİNE GÖRE ERZURUM VE CİVARI
YERLEŞİM YERİ İSİMLERİ (Eylül 1849- Nisan 1929 Tarihleri Arası,
Erzurum, Pasinler, Hınıs, Narman, Tercan Örneklerinde)**

**The Names of the Settlements in the Erzurum Region according to the Land
Registry Books. (Between September 1849 and April 1929, The Case of
Erzurum, Pasinler, Hınıs, Narman, Tercan)**

Hasan AKDAĞ

Dr. Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi,
Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Elsanaatları Bölümü
hasan.akdag@usak.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-0380-7550

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Bu çalışmada, tapu defterlerine göre Erzurum bölgesinde yer alan yerleşim yeri adları incelenmiştir. 1860 yılından 1925 yılına kadar tutulan çeşitli defterler taranarak tespitler yapılmıştır. Defterler bulundukları merkezlere göre o yöredeki köylerin ve mezraların, vergi tahsilâtı amacıyla yazılmalarından oluşmaktadır. Tespit edilen köy, mezra ve yayla isimleri kendi aralarında anlamları yönüyle tasnif edilmiştir. Bundan başka Türkçe olanları da ayrıca anlam ilişkisi bakımından değerlendirildi. Başbakanlık Osmanlı Arşivindeki çeşitli defterlerde tesadüf edilen köy isimleri ayrıca belirtilmiştir.

Bu çalışmanın, yer isimleri bağlamında bakıldığında bölgenin kültür ve demografik yapısına ilişkin birinci kaynak olarak, dikkate alınacağı ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erzurum, Tapu, Köy, Mezra, Defter, Yer Adları

Abstract

In this study, the names of the settlements in the Erzurum region were examined according to the land registry books. Various books held from 1860 to 1925 were scanned to identify these names. These books were written for tax collection purpose in the villages and hamlets based on the centers they are located.

The identified village, hamlet and plateau names have been classified according to their meanings. Furthermore, the Turkish ones were also evaluated in terms of semantic relations. The names of the villages that were found in various books of the Ottoman Archives of the Prime Minister's Office were also indicated.

We hope that this study will be regarded as a primary source of cultural and demographic structure of the region when viewed in the context of place names.

Keywords: Erzurum, land registry, village, hamlet, books, place names.

1. GİRİŞ

İnsanlar yaşadıkları çevreyi oluşturan varlıklara, yerlere çeşitli isimler vermişlerdir. Bunlar, o ismi kullananların dil ve ağız özelliklerine bağlı olarak değişik şekillerde söylenmiş; zaman içerisinde bir kısmı değişmiş ya da tümüyle ortadan kalkmış veya yerlerine yenileri kullanılır olmuştur. (Tunçel, 2000: 23-24).

Herhangi bir nesneye verilen ismin anlamı, kökeni, yapısal özellikleri vs. dilbiliminin inceleme konusudur. Ancak konu yer adları olunca dilbilimin yanı sıra etnoloji, sosyoloji, tarih ve coğrafya da bunlarla ilgilenmeye başlar. Çünkü yer adları, bir toplumun sosyal ve kültürel yapısı ile bulundukları, kullanıldıkları mekânın tarihi geçmişi ve coğrafi özellikleri hakkında da önemli ipuçları verirler. Yer adları insanlığın ve uygarlığın izlerini yansıtır. Bir yere ad olan isimler, toplumların coğrafi mekânla bütünleşmesinin göstergesidirler. Dilbilim açısından düşünüldüğünde onomastik (Ayverdi, 2010: 951). içinde geniş bir bölüm oluşturan yer adları da kendi içinde yer adının türüne bağlı olarak farklı gruplar halinde incelenebilmektedir. Yer adları bu çerçevede düşünüldüğünde toponimi (Ayverdi, 2010: 1263). ya da toponomastik olarak adlandırılan bölüm içinde değerlendirilirler. Toponimi, herhangi bir köy, şehir, ülke veya bölgedeki çağdaş veya tarihi oykonim, oronim, hidronimler gibi özel isimler üzerinde yapılan dil çalışmalarını kapsar. Bu çerçevedeyen adlarının anlamları, verilmiş sebepleri vekuruluş kanunları araştırılır. Toplanan malzemeler, malzemenin araştırılması sonucu elde edilen bilgiler ışığında çeşitli açılardan sınıflandırılır. Böylece yer adlarının türleri, anlam ve yapı dağılımları belirlenerek araştırmaya tabi tutulan yer adlarının genel karakterleri ortaya çıkarılır. (Şahin, 2013: 49).

Bugüne değin yer adları hakkında, konuyu her biri farklı şekilde ve değişik yönleriyle ele alan, pek çok araştırma ve yayın yapılmıştır.¹ Yer

¹ Bayram Durbilmez- Fatma Tekin. Cprus İnternational University. folklor/edebiyat, cilt:20, sayı:77, 2014/1Bugüne kadar yer adları konusunda pek çok araştırma yapılmıştır. Türkiye’de yapılan çalışmaları Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar götürebiliriz. Yer adları konusunda yapılan en eski çalışmalar olarak 1925 yılında Fuad Köprülü’nün *Türkiyat Mecmuası*’nda yayımlanan “Oğuz Etnolojisine Dair Tarihi Notlar” başlıklı makalesi ile 1928’de H. Nihal, A. Naci tarafından aynı dergide yayımlanan “Anadolu’da Türkler’e Ait Yer İsimleri” adlı çalışmalar sayılmaktadır (Kurgun 2007: 735). 1960’lardan itibaren bu çalışmalar hız kazanır. Çalışmalardaki artışa rağmen bu konuda yeni çalışmalara büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Bu konuda yayınlanmış kitapların (Akbayar 2002, Albayrak 2004, Aslan 1997, Baykara 1991, Bayrı 1951, Bilgiç 1946, Budak 2001, Ceylan 2004, Çetinkaya 1996, Gülensoy 1995, Kaplanoğlu 1996, 2001, Karagöz 2003, Sarı 2003, Sezen 2006, Tankut 1936, 1937, Umar 1993, Uzun 2005, Yurtsever 1997) sayısındaki azlık dikkat çekmektedir. Sunulan bildirilerde ve yayımlanan makalelerde ise yer adlarının kaynağından tasnif ve değerlendirmelerine kadar pek çok hususa değinilmiştir. (Açıkel 2003, Ak 1996, Akar 2006, Aker 1960, Akın 1997,

adları hakkındaki çalışmalar Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar uzanır. Maarif Vekâleti, “*Coğrafi İsimlerin İmlâları Hakkında Rapor*” isimli kitabı (Koday-Kaya, 2016: 561).yayımlanmıştır. Böylece yer adlarının kullanımında birlikteliği sağlamaya dönük önemli bir adım atılmış ve birkaç yıl sonrasında da yer adlarının önemi, bir başka çalışmada daha dile getirilmiştir. (Tunçel, 2000: 23-24).

Arşivlerimizde bulunan Tapu-Tahrir defterleri ve Şer‘iyye Sicilleri’nde Türkiye’deki yer adları konusunda çok zengin bilgiler elde etmek mümkündür. (Yediyıldız,1984: 1-2). Türk adbilim çalışmalarında Osmanlı Tahrir Defterlerinin önemi bilinmesine rağmen bu onomastik hazinesinden çok az yararlanılmıştır. (Kurt, 1996: 45).

Yer adları, bölgelerin tabii yapısından, iklim şartlarından, bitki örtüsü ve üzerinde yaşayan canlılardan, ekonomik ve kültürel ürünlerden etkilenmekte ve bu etki altında adlandırılarak, üzerinde yaşayanlar ile çevre bir bütünlük kazanmaktadır. Dolayısıyla bir milletin yerleşme tarihi

Aksan 1968, Albayrak 2002, Amanoğlu 1987, And 1963, Arıcan 1960, Artuk 2003, Ataman 1977, Başkan 1971, 1989, Başkaya 2008, Baydil 1995, Bazin 1997, Bilgiç 1946, Bozyiğit 1992, Budak 2001, Bulut 1996, Ceylan 2003, Demircan 1976, Dilaçar 1938, Doğru 1978, 1982, 1985, Eren 1965, 1972, Eröz 1966, Gömeç 2000, 2001, 2009, Gülensoy 1979, 1981, 1995, 1996, 1998, 2000, Ilgar 1984, Işırtman 1945, İlhan 1990, İnan 1945, Kaya 1989, Kocakuşak 1995, Koraltürk 2003, Karpuz 2000, Kurgun 2009, Memişoğlu 1994, Namık 1934, Oy 1964, Önder 1969, Sakaoglu 1995, Sevinç 1983, Sevindik 1996, Soylu 1972, 1977, Söylemez 2002, Şahin 2007, Şen 2008, Tunçel 2000, Turan 1991, 1993, Uğurlu 2007). Genellikle bir şehir esas alınarak o şehrin yer adlarının araştırıldığı doktora (DT), yüksek lisans (YLT) ve okul bitirme (BT) tezleri de hazırlanmıştır. Yer adları hakkındatez hazırlanan illerden bazılarını şöyle sıralamak mümkündür: Adana (Bardak 1967), Afyonkarahisar (Türkmen 1967), Ağrı (Meydangil 1969), Amasya (Çoker 1968), Ankara (Gürler 1968), Antakya (Toker 1968), Antalya (Özel 1967), Burdur (Erbay 1967), Bursa (Özdemir 1967), Çorum (Ekiz 1969), Denizli (Erten 1967, Kurgun 1997), Diyarbakır (Aşçı 1993, Toktur 1969), Edirne (Sonal 1969), Elazığ (Şenel 2003, Tözün 1969), Erzurum (Ateş 1968), Eskişehir (Uğurluer 1967), Gaziantep (Akçabay 1967), Giresun (Vayni, 1967), Hatay (Baysal 1968), İçel / Mersin (Türker 1967), Kastamonu (Yeğin 1966), Karaman (Kulahçı 1968), Kars (Uyanık 1971), Kayseri (Kaymakçı 2002), Kırklareli (Altıntaş 1970), Kilis (Otay 1973), Kocaeli (Kızmazır 1967), Manisa (Belce 1968), Muğla (Türkak 1967), Nevşehir (Tekin 2009), Niğde (Adıgüzel 1969, Göl 1972), Ordu (Şahin 1967), Rize (Aktepe 1968), Sakarya (Gül 1967, Cinoğlu 1976, Çelebi 2007), Samsun (Kakal 1968, Aytekin 1972), Siirt (Özgöçü 1970), Sinop (Ongurlu 1968), Şanlıurfa (Su 1969), Tokat (Boynudelik 1968), Uşak (Yıldırım 2006).

bakımından önemli izle taşırılar.

Osmanlılar, yeni zaptettikleri memleketlerin arazisini tescil ve toprağın mülkiyet ve tasarruf sistemini ve vergi nispetlerini tayin ve tespit maksadıyla muntazaman yazarak, kaydını tesis ederlerdi. (Sertoğlu, 1986: 326).

Tahrirler muayyen aralıklarla tekrar edilmiş; bunun için de umumi bir kanunnamenin padişah adına neşredilmesi gerekmiştir. Bir bölgede uzun süre devam eden kuraklık veya su baskınları yahut başka bir afetin vuku bulması sonucu bozulan ziraî düzenin ve reyanın hâlihazır durumunu tespit için yeniden tahrir yapılabilmektedir. Toprak sahipleri arasındaki ihtilafların çoğalması ve halkın vergilerinin adaletsizliğinden fazlaca şikâyetçi olması da tahrir yapılmasına sebep teşkil etmekteydi. (Rehber, 1992: 186).

Tapu Sicil Defterleri: Bu defterler, özel mülkiyetin esaslarına ilişkin tapu sicilinin hukukî düzeninin kurulmasına esas teşkil eden gayrimenkullerin tapu defterlerine kaydı ve sahiplerine de tapu senedi verilmesi hakkındaki, 1263 (1847) tarihli tapu nizamnamesine dayanılarak tanzim edilen, belli tarihlerde, aralıklı olarak yapılan ve tapu hükmünü kazanan arazi ve emlak yoklamalarıyla başlayan arazilerin kaydını ihtiva eden defterlerdir. Bunlara *Zabıt defterleri* de denilmektedir.

Arşiv uygulamasında, 1264 (1848) tarihinden 1288 (1872) tarihine kadar yapılan yoklama kayıtlarına *Arazi-i Atik*, 1288 (1872) tarihinden 1299 (1883) yılı sonuna kadar devam eden arazi yoklamalarına dayanan kayıtlara da *Arazi-i Cedîd* denilmektedir. Tahrire dayalı oluşturulan defterlerin özelliği, *Arazi-i Daimi* ve *Arazi-i Yoklama* kayıtlarını birlikte ihtiva etmesidir.

Diğer taraftan 1300 (1884 m.) tarihinden 1307 (1891) tarihine kadar yapılan tahrir yoklamaları ise, arazi ve emlak kayıtlarını bir araya getirmiştir. Ülkemizdeki yoklama usulü tahrir işleri 1325 (1909) yılına kadar devam etmiştir.

Bu defterlerdeki kayıtlar (milli sınırlarımız dışında kalan ve Arnavutluk, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs (Rum kesimiyle Kıbrıs Türk Cumhuriyetine ait) Kosova, Macaristan, Makedonya, Romanya, Sırbistan Karadağ, Slovenya, Yunanistan gibi Avrupa ülkeleriyle Filistin, Gürcistan, Irak, İsrail, Lübnan, Suriye, Suudi Arabistan ve Ürdün'den ibaret Asya ülkelerine ve Afrika ülkelerinden de Libya'ya ait olmak üzere)

yirmiye yakın lkeyi kapsamaktadır.

Tapu-Tahrir Defterleri²: Bu defterler, Trkiye yer adları araştırmalarında son derece muhtevalı ve zengin kaynaklardır. Ayrıca ieriklerinde, şehir ve ky yerleşim yerlerinin isimleri ile insan ve ekonomik kaynakları hakkında ayrıntılı istatistik bilgiler bulunmaktadır. Erzurum ve civarına ait olmak zere Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde 21 adet Tapu-Tahrir defteri bulunmaktadır. Bu defterler 943 (1536 m.) ile 1229 (1813) yılları arasını kapsamaktadır. (Rehber, 1992: 110).

Tapu Sicil defterlerine gre; Erzurum ve Civarı (Erzurum, Pasinler, Hınıs, Narman, Tercan rneklerinde) Yerleşim Yeri İsimleri adlı alışmamızda Erzurum, Pasinler, Hınıs, Narman ve Tercan Tapu Mdrlkleri'nde bulunan tapu sicil ve zabıt defterleri zerinde alışılmıştır. Bu defterler tanzim edilirken, topoğrafik kayıt esası değil de daha nce tespit edilen tahrir kayıtları ve bunların malikleri zerinden vergi tespit ve tahsili amalanmıştır. Zabıt Defterlerinin erken tarihlilerinde, kadim Osmanlı tahrir defterleri esas alınmış, fakat daha sonraları bu yol terk edilerek, matbu defterler ihdas edilmiştir. Bylece bilgi ve veriler standart hale getirilmiştir.

Defterlerde bir taşınmazın bulunduğu yer; kaza, nahiye, karye ve mevki olarak ayrı ayrı stunlarda belirtildikten sonra, tapu kaydının ayrıntıları verilmektedir. Bu arada şehir merkezindeki kayıtlarda da mahalle ve sokak adları belirtilir ve ayrıca bazen bir sokağın isminin yanına, varsa, nceki adının da yazıldığı vakidir. Hatta kimi kayıtlarda tarihi bir olaya veya nemli bir meseleye de atıf yapılır.

² http://www.tkgmkongre2017.org/tapu_arsivi.html (30.03.2018). Osmanlı Devleti'nde toprağın mlkiyet ve tasarruf hukukunun, reyanın ykmllklerinin, vergi cins ve miktarlarının belli usul ve kaidelere gre tespit edilip kaydedilmesi içine "tahrir" denilmektedir. Bu kayıt işleminin yapıldığı defterlere ise "Tahrir Defterleri" adı verilir. Mal ve asker amalarla yapılan ve tımar sisteminin de dayanağı olan tahrirler, devletin tm vergi gelirlerinin ve bu gelirlere bağlı olarak organize edilen idar, iktisad, asker sistemin bir dzen ierisinde yrtlebilmesi ve sıkı kurallarla kontrol altında tutulabilmesi iin byk nem arz etmektedir. Devletin ana ktkleri olan bu defterlerde, belli bir tarihte herhangi bir blgede yaşayan vergiye tabi olan erkek nfusunu, ellerinde bulunan toprak miktarlarını ve vergi ykmllk veya muafiyetlerini isimleri ve baba adlarıyla bulmak mmkndr. Ayrıca, defterin tutulduğu blgenin zirai retim trleri ve miktarları, hayvan sayıları ve tabi oldukları vergi miktarları bulunmaktadır. Her kyn kimin tımarı veya mlk ve vakf olduğu, vakıfların gelir kaynakları, hukuk ve idar sistemleri hakkında da bilgi edinilmektedir.

Erzurum Tapu Müdürlüğü'nde³ bulunan defterlerin birisindeki bir kayda göre, o köydeki Müslüman bir hanıma ait taşınmaz kaydının mülahaza bölümünde “*Ermeni kıtalinde şehiden vefat ettiği*”⁴...veya Erzurum merkezinde Atatürk’e ait olan evin bedeli hanesinde, *Reis-i Cumhur Gazi Mustafa Kemal’e bilâ-bedel tapu verildiği*⁵ ...örneklerinde olduğu gibi.

2. ERZURUM

Erzurum şehri, Doğu Anadolu’da bulunan ve bu bölgenin merkezi konumunda bir ildir. Erzurum ovasının güneydoğu kenarındaki ova ile Palandöken dağının temas sahasında kurulmuş olan Erzurum şehri, meyilli bir alan üzerinde bulunur. Şehrin bilinen ilk adı, Doğu Roma (Bizans) İmparatoru II. Theodosios’a (408-450) izafe edilen, Theodosiopolis’tir. Ermeniler ise burayı Karin veya Karnoi - Kalak adıyla anmışlardır. Bu ad Bizanslılar tarafından Yunancaleştirilerek Karintis şeklini almıştır.

Türkler, eski çağlardan beri meskûn olan ovadaki Erzen’i fethettikten sonra (1048-1049) buradaki halkın bir kısmının sığındığı Theodosiopolis için Erzen adını kullanmışlardır. Ancak Siirt taraflarındaki diğer Erzen’den ayırmak ve bunun Anadolu’ya ait olduğunu belirtmek için sonuna Rum kelimesini eklemişlerdir.

Fetihten sonra Erzurum’u bir üs olarak kullanan Müslümanlar buradan kuzey ve doğu istikametinde akınlar düzenlemişlerdir. (Küçük, 1995:321). Halife Mehdî-Billâh zamanında Erzurum’a Türk birlikleri yerleştirildi. Daha

³ Dündar Alıkcı- Malik Yılmaz. Bilgi Merkezi Olarak Taşra Arşivleri: Erzurum Örneği. Osmanlı Coğrafyası Kültürel Arşiv Mirasının Yönetimi ve Tapu Arşivlerinin Rolü Uluslararası Kongresi. 21- 23 Kasım 2012 . İstanbul. C. 1 s. 548. Tapu ve Kadastro Erzurum Bölge Müdürlüğü’ne bağlı Ağrı, Ardahan, Erzincan Erzurum, Kars ve Iğdır illeri ve bunlara bağlı ilçe Tapu Müdürlüklerinden Aşkale, Çat, Hınıs, İspir, Karayazı, Narman, Oltu, Pasinler, Şenkaya, Tortum, Yakutiye, Ağrı, Diyadin, Doğubayazıt, Eleşkirt, Patnos, Tutak, Ardahan, Çıldır, Göle, Posof, Erzincan, İliç, Kemaliye, Tercan, Kars, Kağızman, Sarıkamış, Tapu Müdürlüklerinde 502 adet Zabıt Kayıt Defteri, 38 adet Atık Defteri, 31adet Tahrir Kaydı, 13 adet Hasılat Defteri, 46 adet Hülâsa Defteri, 32 adet Emlak Yoklama Defteri, 3 adet Muharrerat Defteri, 86 adet Fihrist olmak üzere toplam 665 adet Osmanlıca yazılmış defter ve klasörler içinde arşivlenmiş yaklaşık 56900 evrak-ı müsbite (resmi senet, makbuz, tapu senedi, tebliğname vb.) ile kadastro tutanakları tespit edilmiştir.

⁴ Erzurum Tapu Dairesi Zabıt Defterleri C. No; 36., s. No; 72

⁵ Erzurum Tapu Dairesi Zabıt Defterleri C. No; 44., s. No; 63

sonra tekrar Bizans hâkimiyetine geçen şehri, Sultan Alparslan'ın (1071) Erzurum'u fethetmesiyle şehirde Türk hâkimiyeti kesin olarak başlamıştır.

Şehir, Anadolu Selçuklu Devleti'nin Köseadağ yenilgisinin (1243) ardından Moğollar'ın hâkimiyetine girdi. Şehrin Mısır seferinden sonra 1518-1519 tarihleri arasında Osmanlı yönetimine dâhil edildiği sanılmaktadır.⁶ Nitekim bölgenin 1520-1530 yıllarında yapılan tahrirlerinin genel sonuçlarını içine alan Karaman Rum Vilâyeti Tahrir Defteri'nde Erzurum Osmanlı sınırları içinde gösterilmektedir (BA, TD, nr. 387, s. 867).

Kanûnî Sultan Süleyman döneminde yeniden imar edilen ve iskâna açılan Erzurum, İran üzerine yapılan seferler sırasında önemli bir askerî üs haline getirildi. Edirne Antlaşması ile Gürcistan üzerindeki hâkimiyeti tanınan Rusya'ya karşı, Osmanlı devletinin yegâne savunma hattını oluşturan Erzurum'un önemi daha da arttı.

Osmanlı hükûmeti, çıkardığı tehcir kanunu gereği, harp sırasında Ruslarla iş birliği yapan Ermenileri Temmuz 1915'ten itibaren Erzurum dışına göç ettirdi. Ancak Ruslar, savaşın başından itibaren başlıca hedef seçtikleri, Erzurum'a Ermeniler'in de yardımıyla 16 Şubat 1916'da girdiler. Üçüncü defa Rus işgaline uğrayan Erzurum'un Müslüman halkı ordu ile birlikte çekilerek Anadolu içlerine göç etti. Onlardan boşalan yerlere Rusya'dan getirtilen Ermeniler yerleştirildi. Ancak, Rusya'da 1917'de çıkan ihtilâl Erzurum için kurtuluşun başlangıcı oldu. (Küçük, 1994:324).

Ortaçağ boyunca önemli ve kalabalık bir merkez özelliği taşıyan Erzurum, bu durumunu uzun süre devam ettirmiştir. Erzurum'un Osmanlı idaresine geçmesinden az sonra yapılan tahririne göre burası on iki mahalleden ibaret olup harap ve boş durumdaydı.

Defterde mahalleleri Tebriz Kapısı, Erzincan Kapısı, Gez Kapısı, Melik Saltuk, Ahî Pîr Mehmed, Haydarîhâne, Edhem Şeyh, Babakulu, Kılıçoğlu, Hasan Basri, Ziyadoğlu ve Hasan Şeyh adlarıyla kaydedilmiştir.

Erzurum Beylerbeyliği, 1568 - 1574 yıllarına ait sancak listelerine göre yirmi sekiz sancaktan oluşuyordu. Bu sancaklar arasında Trabzon, Karahisarşarkî (Şarkîkarahisar, Şebinkarahisar), Kiğı, Pasin, İspir, Çemişkezek, Mazgird, Oltu, Batum, Mamrevan (Namran), Ardanuç,

⁶ Tahir Sezen, Osmanlı Yer adları, Ankara. 206. S.VII, Osmanlı ülkesine ilk katılan şehirlere "Bey"ler tayin edilerek ilk idari birimler oluşturulmuş, müteakiben sancak teşkilatının kurulmasıyla da idari birimlerin temeli atılmıştır. Fetihlerle birlikte ülke sınırları genişledikçe yeni eyaletler kurularak sancakların da sayısı artırılmıştır.

Tortum, Ardahan, Livane, Kars, Acara, Malazgirt yer alıyordu. 1578'e doğru sancak sayısı otuza yükselmişti.

XIX. yüzyılda Erzurum'un idarî düzeni değişirken malî teşkilâtı da değişti. Erzurum'da Tanzimat'ın uygulanmasıyla birlikte idarî taksimat da yeniden düzenlendi. Erzurum merkez sancak olmak üzere Çıldır, Kars, Beyazıt, Muş ve Van sancaklarından oluşan yeni eyaletin başında bulunan valinin yetkileri de sınırlandırıldı. 1864 tarihli vilâyet kanununa göre 1865'te yeniden düzenleme yapıldı ve Erzurum, sekiz sancak ve kırk sekiz kazadan oluşan bir vilâyet haline getirildi.

Erzurum vilâyeti; Erzurum, Çıldır, Muş, Kars, Şarkîkarahisar, Beyazıt, Erzincan ve Van - Hakkâri sancaklarından oluşuyordu. (Küçük, 1994:328).Tanzimat'ın uygulanması sırasında yapılan ve sadece erkek nüfusun yazıldığı 1847 sayımına göre Erzurum sancağına bağlı on kazada (Erzurum, Bayburt, Tercan, Şiran, Erzincan, Pasin-i Ulyâ, İspir, Kiğı, Tortum ve Pasin-i Süflâ/Mecinkerd) 78.447 Müslümana karşılık 27.182 gayri müslimin yaşadığı tesbit edildi.

Erzurum merkez kazası ise elli üç mahalle ve 156 köyden oluşuyor, mahallelerden yirmi sekizinde gayri müslimler, yirmi beşinde Müslümanlar, köylerin de 105'inde Müslümanlar, 51'inde gayri müslimler oturuyor ve 18.458'i Müslüman, 7848'i gayri müslim olmak üzere toplam 26.306 erkek nüfus bulunuyordu. (Küçük, 1994: 329).

3. ÜZERİNDE ÇALIŞILAN DEFTERLERDEKİ ERZURUM VE CİVARI YERLEŞİM YERLERİ ADLARI⁷

Üzerinde çalışılan yaklaşık 160 Adet defterde 1171 Adet yer ismi tespit edilmiştir. Değerlendirmede somut veri oluşturulabilmesi için isimler tasnif yoluna gidilmiştir. Bunlar coğrafi adlar, bitkisel, Boy, Oymak ve Aşiret, Hayvan ve insan adlarıyla renkler olmak üzere başlıklar altında toplanmıştır.

a. Coğrafi Adlar: Tabiat şekilleri ve tasvirlerini belirten yer adları bu grupta ele alınmıştır. Bu adlar şu şekildedir: Ağzıaçık, Badişen, Bağbek Harabesi, Bağçe, Bağçecik, Bağlıca, Başkend, Başköy, Başovacık, Başveren, Çamur, Çamurdere, Çatak, Çayır, Çeperli, Çerme, Çermeli, Çermiksu, Çevirme, Çıkılğan, Çilligöl, Çivilikaya, Denizcik, Dere mahallesi, Derekendi, Düzyurdu, Eğertaş, Gerdekkaya, Gökaşık, Gökçeharman,

⁷ İlgili isimlerin, defterlerdeki yazılışları için bkz. : EK 1

Gökdere, Gökoğlan, Göktaş, Gölcigez, Gölveren, Gürsu, Güzeldere, Handek, Ilıca, Ilıç, İncesu, Kaleboğazı, Kantarkaya, Kayabaşı, Kayalı, Kayalık, Kayapa, Kaynarca, Kazıkkaya, Kırındere, Kırık, Kızılarkale, Kilisederesi, Kurubey, Kurukol, Mağaracık, Obakilim, Odakom, Ortaköy, Ova çevirme, Ova, Ovacık, Ovakozlu, Oyuklu, Saptıran, Saz, Soğukçermik, Subaşı, Susuz, Suvaran, Taşağıl, Taşkend, Taşkesen, Taşlıçayır, Teknecik, Tepecik, Tepeköy, Toprakkale, Tozluca, Turnagöl, Yarımca, Yaylacık, Yeniköy, Yıkılğan.

b. Bitkisel Adlar: İsimlerini bitki çeşitlerinden alan yer ve mevki adlarına oldukça çok rastlanmaktadır. Ağaç, meyve, sebze, tahıl, çiçek ve bitki yapısını oluşturan bölgelere dayanan yer adları bu gruba girmektedir. Bunlar şöyledir: Aligüllük, Armudlu, Armutluk, Arpaçay, Bağçe, Bağlıca, Çamkomu, Çamlık, Çiçeklerin, Çubuk, Çubuklu, Elmalı, Gülabagdı, Gültepe, Güllü, Güllüce, Güllüçimen, Güllüsü, İğdeli, Kabaktepe, Kamışlı, Saz, Saz zemini, Söğütlü, Şalgam, Tazegül, Üzümce, Yoncalık.

c. Maden ve Taşlarla İlgili Adlar: Araziye şekil ve renk veren kaya ve madenler o yere adını vermiştir. Altuntaş, Demirkapı, Ağcaboncuk, Altınbulak, Bezirhane bu adlardandır.

d. Renklerle İlgili Adlar: Ak, al, ala, boz ve kara renkleri ile isimlendirilen yerleşim isimleri yönlerle ilgili olmalıdır.⁸ Bu türden adlar şöyledir: Ağaver, Ağcaboncuk, Ağcahisar, Ağcakend, Ağcakent, Ağcakoca, Ağcaköy, Ağcalar, Ağcamelik, Ağdağ, Ağgelin, Ağıllı, Ağkeran, Ağmas, Ağollu, Ağören, Ağören, Ağtaş, Ağullu, Ağveren, Ağveyis, Ağviran, Ağzehir, Akdağ (Ovacık), Akkilise, Akkurt Kışla, Akören, Akpınar, Akviran, Alaca, Alagöz, Alakilise, Kara Hüseyin, Karaağaç, Karaağıl, Karaali, Karaayvad, Karabıyık, Karaca Kışlak, Karacaviran, Karaçay, Karaçoban, Karaçuha, Karadere, Karadivan, Karagöbek, Karakale,

⁸ <http://www.turkedebiyati.org./turk-kulturunu-hangi-renkler-anlatir.11.04.2008> Türkler eskiden beri beş ana rengi esası olarak gördü ve bunların her birini bir yöne verdi. Merkezi altın rengi sarı, doğu; yeşil veya gök, batı; ak, güney; kırmızı, kuzey; kara renkleriyle ifade edildi. Bu renkler aynı zamanda soğuk ve sıcak da belirtiyordu. Kara, kuzeyle yönü ifade ettiği gibi “guz” (güneşsiz, gölgeli) yerleri, soğuk da gösterir. Kırmızı renk ise ateşin rengidir ve sıcak da belirler. Türklerin renklerle yönleri belirlemesinin yanında bu anlayışa uygun olarak bir takım uygulamaları da görülmektedir.

Karakilise, Karakilise-i çaryek, Karakoç, Karaköprü, Karakulak, Karakurt, Karamelik, Karamolla, Karapınar, Karasu, Karaorgan, Karaveled, Kızılahmed, Kızılan, Kızılca, Kızılcalar, Kızılhasan, Kızıl kale, Kızıl kilise, Kızılmağara, Kızılşorak, Kızılviran, Sarıcık, Sarıkaya, Sarı Komu, Sarılı.

e. Boy, Oymak Aşiret Adları: Bölgede her hangi bir yönden etkinliği olan boy ve aşiretler. Abokomu, Ağa Komu, Ali Ağa Komu, Ali Bey Komu, Asto Komu, Avşen Seydo Komu, Bayram Komu, Cebail, Cibo Komu, Cuma Komu, Çirkiz Agob Komu, Çöğender Bektaş Komu, Derbo Komu, Ebufetih, Ebulhindi, Güllabi Komu, Habib Efendi Çiftliği, Hacı Bektaş Komu, Haçikoğlu Komu, Haçaoğlu Komu, Hado Komu, İbrahimağa Komu, Kebani Mehmed Komu, Kobalın Komu, Köse Ömer Komu, Mirzaoğlu Komu, Osmanın Komu, Potoğlu Komu, Süleyman Komu, Süleymanlı, Şah Hüseyin Komu, Şeyho Komu, Tayro Komu, Tayyar Komu, Zeylo Komu,

f. Hayvan Adları: yerleşim yerinde bulunan ve insanların bir biçimde ilgi alanına giren hayvanlar isim olarak da verilebilmektedir. Akkurt kışla, Boğakale, Eşek İlyas, Kurt, Kurt deresi, Kurt Mahmud, Ördek Hacı, Pisikli, Sığırlı, Sıçankale, Sülügi, Tavşancık, Turnagöl, Tuti, Yılanlı adları bu türdendir.

g. Kişi Adları: Kültürel anlamda iz bırakmış kişi adları: Bulkasım, Cebail, Ebu Fetih, Ebulhindi, Emrekom, Emrecik, Ergemansur, Eyüpler, Hacı Hamza, Halil, Karahan, Karahasan, Mustafa Bey, Ömerseğendi, Ali Güllük, Ali Kalkan, Hacı Bayram, Hacı Ömer, Halil Çavuş, Hasan Sevi, Kız Musa, Molla Aşud, Molla Davud, Molla Mehmed, Molla Yadin, Osman Şadi, Süleyman, Şah Hüseyin, Şahverdi, Şakir, Yahya, Gafur Efendi.

h. Meslek Adları: Bölgede icra edilen mesleklerle ilgili isimler: Çanakçı, Semerci, Kalaycı, Kazancı, Ketancı, Neccaran, Timurcu

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Erzurum ve çevresi yer adları köken olarak Türkçe, Arapça, Farsça ve Rumca olduğu düşünülmektedir. Bu, tespit edilen yer adlarını gösteren kelimelerin ilgili sözlüklerde karşılıklarına bakıldığında anlaşılabilmektedir. Hakkında değerlendirme yapacağımız adlar Türkçe kökenli adlar olacaktır. Tespitlerimize göre diğer isimler de Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1.

	YERLEŞİM YERİ SAYISI	TÜRKÇE- % oran	COĞRAFI	BITKİSEL	MADEN	RENK	BOY- OYMAK	HAYVAN	KİŞİ	MESLEK
ERZURUM	446	272- 61	42	13	9	18	7	9	38	-
HINIS	230	149- 65	20	5	1	11	2	2	50	2
TERCAN	185	126- 68	13	5	2	13	-	2	38	4
PASINLER	238	174- 73	24	10	-	18	-	10	34	1
NARMAN	72	26- 36	7	-	-	1	-	1	2	-
TOPLAM	1171	747- 60	106	33	12	61	9	24	162	7

1171 adet yer adının 747 adedi Türkçe kökenlidir. Bunların toplam sayı içerisindeki oranı % 60'e tekabül etmektedir. Ancak bazı Türkçe kökenli kelimeler ile özellikle Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin yan yana getirilerek birleşik yer adlarının da oluşturulduğunu ve bunların bu oranın dışında tutulduğunu belirtmemiz gerekir. Ayrıca, az sayıda, Rumca kökenli olması muhtemel, ancak Türkçe fonetiğe göre kaydedilmiş yer adlarına da tesadüf edilmektedir. Bu tespitlerimizde bir yerleşim yerinin, az da olsa, farklı söyleyiş ve yazılışlarından ötürü mükerrer olabileceği de göz önüne alınmalıdır.

Erzurum ve çevresindeki Türkçe kökenli yer adlarının büyük bir bölümü çevre ile ilgilidir. Bunun yanında yer isimleri büyük oranda çevrenin tabii ve fiziki şartlarına uygundur. Bu da bölgede yaşayan Türklerin çevreyle iç içe yaşadıklarını, dolayısıyla çevreyi iyi gözlemlediklerini göstermektedir. Kültür çevrelerinden uzakta, farklı bir tabiatla karşılaşan insanlar bu yeni tabii çevrenin etkisi altında kalırlar. Onu tanımak ve tanımlamak için yeni çevrenin fiziki şartlarına uygun yer isimleri seçerler ki, bu durum Anadolu'nun diğer bölgeleri için de geçerlidir. Türkiye'deki yerleşme yerleri ve mevki isimlerini genellikle tabii unsurlardan almışlardır. Bu unsurlar arasında özellikle topoğrafik özellikler başta gelmektedir. Dağ kenarlarında, akarsuların yukarı mecralarında, küçük tepeler üzerinde, yamaçalarda, yaylalarda, taraçalarda, bellerde, burunlarda yerleşmiş köyler arasında, bulunduğu mevkinin şeklen adını alanlar çoktur.

Üzerinde çalışılan bölgedeki yer isimlerinin % 60 oranında Türkçe yer adları olduğu anlaşılmaktadır. Kalan % 40 ise diğer dil unsurlarından oluşmaktadır. Bu da bize Anadolu'nun fethinden sonra bu yerleşim

yerlerinin Türkler tarafından kurulduğunu ilişkin bir veridir. Yine bu bilgilerden anlaşılacağı üzere 162 yerleşim yeri adını kişilerden almıştır. Bu ise, Türklerde aile yapısının ve dolayısıyla kişilerin ne derece önemli olduğunun bir göstergesidir. Meslek adının azlığı ise o bölgede tarım ve ziraatin daha çok geçerli olduğuna bir işarettir. Yine renk adının azımsanmıyacak sayıda olması da muhtemelen yön kavramının Türklerde renklerle ifadesini anlatmaktadır. İlginç bir isim de Hınıs'a bağlı bir köyün adı, Yazılıtaş. Bu köydeki bir kayalıkta bir taşın üzerindeki ilk çağlara ilişkin yazılar olması ve köyün bu isim ile isimlendirilmesi dikkati çekmektedir.

5. SONUÇ

8 Temmuz 1862 - Mayıs 1929 tarihlerini kapsayan tapu-tahrir defterlerine dayanarak Erzurum ve çevresindeki Türkçe yer adları üzerine yapılan bu çalışmadan bazı sonuçlar çıkarmak mümkündür. İlk olarak, defterlere konu olan bölgede köy ve mezraa olmak üzere toplam 1171 yerleşim yeri tespit edilmiştir.

Erzurum ve çevresi yer adları dil bakımından çeşitlilik göstermektedir. Türkçe adların yanında, Arapça, Farsça ve Ermenice menşeli olduğunu düşündüğümüz adlar yanında kökenini tam olarak belirleyemediğimiz adlar da bulunmaktadır. Türkçe kökenli adların çevre ile ilgili olanları yüksek bir oran teşkil etmektedir. Bunlar da genellikle tabii olgulardan hareketle verilmiş adlardır. Bu da kendi kültür çevrelerinden uzakta yeni bir tabiatla karşılaşan insanların, bu tabiat karşısındaki tavırlarını bize yansıtmaktadır. Türkler Anadolu'ya geldikten sonra, üzerinde yaşamaya başladıkları tabiatı gözlemişler, onu tanımışlar ve onda keşfettiklerini kendi dilleriyle tasvir etmeye çalışmışlardır. Tasvirî yer adlarından bir kısmında Eşek İlyas, Kurt Mahmud, Ördek Hacı... gibi mizahi yönler bulunmaktadır. Ağca Pınar, Karaca Çay ve Karaçay gibi adlar taşıdıkları suyun vafına göre tasvir edilmişlerdir. Nihayet, bir kısım nehir ve çayların da sularının sıcaklığına göre isim aldıkları görülür: Ilıca ve Ilıca Pınar gibi.

Tapu Defterleri ve benzeri arşiv kaynakları bölgeler ölçeğinde taranarak isim bilimi ile ilgili çok zengin bilgiler elde edilebilir.

Tespiti yapılan yer isimleri Başbakanlık Osmanlı Arşivi defterlerinde de teyiden yeri geldikçe belirtilmektedir. Bu defterler vergi tespit ve tahsili amacıyla tutuldukları için her sayfa ayrı bir kayıt niteliği taşımaktadır. Köy, mezra ve yayla isimleri, farklı zamanlarda ve değişik kâtiplerce tahrir kaydı yapıldığı için çeşitli şekillerde de yazılabilmektedir. Bugün bu isimlerin bir

kısının değiştirildiği ancak halk nazarında eski ismin hala unutulmadığı ve kullanıldığı da görülmektedir. Yapılan çalışmanın disiplinlerarası alanlarda da yer bulacağı ve yararlı olacağı ümidindeyiz. Hukuki davalarda, dilbilimi çalışmalarında, arkeoloji ve sanat tarihi vb. alanlarda yapılan çalışmalarda başlıca kaynak olacağı açıktır.

6. KAYNAKLAR

- 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, (1997). Ankara: T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36
- Alıklıç, D. & Yılmaz, M. (2012). Bilgi merkezi olarak taşra arşivleri: Erzurum örneği. *Osmanlı Coğrafyası Kültürel Arşiv Mirasının Yönetimi ve Tapu Arşivlerinin Rolü Uluslararası Kongresi. 21- 23 Kasım 2012*. İstanbul.
- Ayverdi, İ. (2005). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul: Kubbealtı yayınları
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, (1992). s. 186. Ankara: T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 108.
- BOA. Erzurum Ahkâm No: 10, 14, 16, 17.
- BOA. MAD. D. 05152.
- BOA. Ruznamçe No:55.
- BOA. ŞD. 1511/28.
- Erzurum Tapu Dairesi Zabıt Defterleri C. No; 36., s. No; 72
- Erzurum Tapu Dairesi Zabıt Defterleri C. No; 44., s. No; 63
- http://www.tkgmkongre2017.org/tapu_arsivi.html (30.03.2018).
- <http://www.turkedebiyati.org./turk-kulturunu-hangi-renkler-anlatir>. 11.04.208
- Koday, S., Kaya, G. & Akbaş, F. (2016). Salihli ilçesinde köy adlarında coğrafyanın etkisi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c. 20, S. 2, Erzurum:
- Kurt, Y. (1996). Osmanlı tahrir defterlerinin onomastik değerlendirilmesine uygulanacak metod, İstanbul: *Osmanlı Araştırmaları -The Journal of Ottoman Studies*
- Küçük, C. (1995). Erzurum, *DİA*, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı
- Sertoğlu, M. (1986). *Osmanlı tarih lügati*. İstanbul: Enderun Kitabevi
- Sezen, T. (2006). *Osmanlı yer adları (alfabetik sırayla)*, Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın Nu: 21
- Şahin, İ. (2013) Türkiye yeradbiliminde terim ve tür sınıflandırması sorunları Avrasya, İzmir: *Avrasya Terim Dergisi*, 2013, 1
- Tunçel, T. (2000). Türkiye’de ismi değiştirilen köyler, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi C. 10, S. 2*. Elazığ:
- Yediyıldız, B. (1984). *Ordu ili yer adları*, Ankara, Türk Kültürü Araştırmaları XXII/ 1-2.

EK: 1

Erzurum Tapu-Sicil Müdürlüğü'nde bulunan 80 adet Tapu Sicil Defterine göre 446 adet yerleşim yeri mevcuttur. Aşağıda verilen listeler alfabetik dizine göre dir.

Ada	أطه	Ağcakend	کند آغجه
Ağaver ⁹	ویراغا	Ağcakent	کنت آغجه
Ağcaköy	کوی آغجه	Ağdağ	داغ آغ
Akdağ (Ovacık)	طاغ اق	Ağollu	اغول لی
Ağören	اورن آغ	Ağvıran	ویران آغ
Ağzıaçık	آچ یق آغزی	Aha	آخه
Ahan	آخان	Ahbuni	آخ بونی
Ahburik	آخ بورك	Ahbusor	آخ بوسور
Ahuncuk	آخورجق	Akdağ	داغ آق
Akkilise	اق ک ل یسه	Akören	ورن آق
Akviran	آقویران	Alaca	الاجه
Alibezirgan	ب زیدرکان آلی	Altuntaş	طاش تون آل
Arabkendi	کندی عرب	Arslan yolu	یالی آرسلان
Arşin	آرشین	Arşuni	آرشونی
Arzuti	آرزوتی	Aşbişen	ن آشیبش
Aşkale ¹⁰	ق لعه آش	Azort ¹¹	آذورت
Badışen	شن بادی	Badicivan	بادیووان
Bağbek Harabesi	سی خرابه به باغ بک	Bağçecik	جک به آغجه
Balımpertek	پرتک بالم	Balmansur	مذصور بال
Bar	بار	Barsin	بارسین
Barşin	بارشین	Başkend	کند باش
Başkurt	قورت باش	Başkurdere	ه قورت باشدر
Başovacı	جق اوه باش	Batırnık	باطرنک
Becavut	ب جاووت	Bedravans	ب دراوانس
Beğos	ب غوس	Bekriç	ب کریچ
Berheme	ب رهه	Beyli	ب گلی
Bezcik	ب زجک	Bızdingas	ب زدی نغاس
Bulkasım	ب ول قاسم	Canören	اورن جان
Cansor	جاند سور	Canvıran	ویران جان
Cebrail	ج براءیل	Cebrail Harabesi	سی خرابه به ج براءیل
Cecki	ججکی	Ceğindir	ج گندر
Cenepor	پورجه نه	Cepcegi	ج بجگی
Cinis	ج نس	Cuma Kömü	کومی جمعه

⁹ T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Ağaver, Ağcakend, Ağdağ, Alaca, Başkend, Becavid, Canvıran, Cebrail, Cinis, Çermik,

¹⁰ BOA. Ruznamçe No:55, S. 26 Aşkail olarak geçmektedir

¹¹ Tahir Sezen, Osmanlı Yer Adları. T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın Nu: 21, s. 55, Ankara-2006

Curi	جوري	Cüzüngülü	گ لي جزك
Çakırses	چاقا رنس	Çakmak	چاقماق
Çanaksı	چاناقا سي	Çayır	چایر
Çeperli	چپرلي	Çermid	چرميد
Çermik	چرمك	Çıkıklı	چقراق لي
Çıpak	چپاق	Çıyıklı	چیرق لي
Çiçeği	چیچی	Çiçeği harabesi	سی خرابه چیچی
Çifteçur	چورچه نه	Çiftlik (Tortum)	چفتلك
Çiftlik	چفتلك	Çivilikaya	قیه چیویلی
Çorkines	چورکینس	Çortinkâr	چورتنکار
Çögender	چوگندر	Çubuk	چوبوق
Çubuklu	چوبوقلی	Dabhan	اندابخ
Dabhan Harabesi	سی خرابه دابخان	Dağan	داغان
Dana Komu	دانا قومو	Danişmend	دانیشمند
Dankar	دانکار	Danzut	طانزوت
Değircik	دگیرچک	Demensad	دمنشد
Denizcik	دنیزچک	Dinarkom	دینارکوم
Divani	دیوانی	Divanis	دیوانیس
Divasadır	دیواسادر	Ebufetih	ابوفتیح
Ebulhindi ¹²	ابولهندی	Eğersin	اگرسن
Ekrek	اکرک	Elmalı	المالی
Emrecik ¹³	جک امره	Erçik	ارچیک
Ergi	ارگی	Ergines	ارگینس
Erinkâr	ارینکار	Ersi	ارسی
Eskiciközü	می کوا سکچی	Evreni	نی اوره
Evrenli	اورنلی	Evroni	اورونی
Fısırik	فیسریک	Gâvurdağ	طاغ کاور
Gence	گنجه	Geyik	گپیک
Gez	گیز	Girekösek	گوسک گیره
Girit Harabe	خرابه گیری	Gölviran	ویران گول
Güllabi Kömü	کومی گللابی	Güllü	گللی
Güllüce	گللیجه	Güllüce Harabesi	سی خرابه گللیجه
Gümüşlü	گومشلی	Gümüşlü Künbet	کونبت گومشلی
Güngörmez	گورمزگون	Gürcü	گورجی
Habib Efendi Çiftliği	چفتلگی افندی حبیب	Hacı Hamza	حمزه حاجی
Hacı Hamza Kömü	کومی حمزه حاجی	Hacı Kâmil Kömü	کومی کامل حاجی
Hacıköy	کوی حاجی	Hackevank	خاچکوانک
Hacrak	خاچراق	Haçaoğlu Kömü	کومی اوغلی خاچه
Hadelmek	خادلمک	Haho	خاخو
Halil	خلیل	Halilkaya	ایله خللیق
Halilkayabaşı	باشی قایه خللیق	Halilkayası	سی قایه خللیق

¹² BOA. Erzurum Ahkâm No: 16, S. 53

¹³ T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Emrecik, Erçik, İrgemansur, Ergines, Erinkâr, Evreni, Fısırik, Gez, Girekösek, Gürcü, Halilkaya, Hanege, Haydari, Hunut, İğdasor, Ilıca

Hamza	حمزه	Hancıgaz	خان جغاز
Hanege	خنگه	Hanıs	خانس
Hanlı	خانلی	Harabe Küplüce	کوپ ل یجه خرابه
Harko	حارقو	Hass-ı Hümayun	هاون خاص
Hasköy	کوی خاص	Haydari	د پیری
Heftkamin	تفامن هف	Hegemansur	منصور هگه
Henk	هنگ	Heşin	هش بن
Hevek	ک هوه	Hevelenk	ل نک هوه
Hever	ر هوه	Hinzirok	خ پیزروک
Hicrani	هجرانی	Hins	هنس
Hinzik	هینزیک	Hodiçor	خودیچور
Hohor	خوخور	Hotar	خوطار
Hozrik	خوزریک	Hunut	حنوط
Iğdasor ¹⁴	اغداصور	Ilca	ای ل یجه
İliç	یچایل	İskaver	ایسکاور
İd (Iyd)	اید	İğdeli	لی ای گده
İğneli	لی ای گنه	İğnelikala	ق لعه لی ای گنه
İsavank	وانک عیسی	İspir	ایسپیر
Kabaktepe	تپه قباک	Kâğdarcı ¹⁵	دارچ کاغ
Kaleboğazı	بوغازی ق لعه	Kalkunes	قالقونس
Kalmaz	قالمز	Kalor	قالور
Kamışlı	قامشلی	Kân	کان
Kânber	کانبر	Kângiri	کانگیری
Kânıs	کانیس	Kânri	کانیری
Kapulu	قاپولی	Karaahmet	احمد قره
Karaarz	ارض قره	Karaberis	بریس قره
Karabıyık	بیق قره	Karagöbek	گوبک قره
Karahan	خان قره	Karahasan	حسن قره
Karakale	ق لعه قره	Karakilise	کلیسه قره
Karakoç	قوچ قره	Karakulak	قولاک قره
Karapınar	پینگار قره	Kârgiri	کارگیری
Kâror	کارور	Kârşem	کارشم
Katran	قطران	Kayalı	لی قیه
Kayapa	پاقیه	Kayun	قایون
Kazaris	قزارس	Kaznes	قازنس
Kefnehor	خور کفنه	Kelevürt	کلورت
Kendesor	صور کنده	Keskim ¹⁶	کسکیم
Kevahor	کواخور	Kevank	کوانک
Keyih	کیخ	Kıgık	کیغیک
Kılıçı	قیلچی	Kındığı	قندیقی
Kırağlı	قیراغلی	Kircinkos	قیرجنگوس

¹⁴ BOA. Erzurum Ahkâm No: 17, S. 15

¹⁵ T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Kalkunes, Kân, Karaarz, Kâror, Kayapa, Kelavut, Kevank, Kilens, Kurt Mahmud.

¹⁶ Tahir, Sezen. Osmanlı Yer Adları, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayın Nu: 21, S. 321, Ankara -2006.

Kırhasan	قەلە قزىل	Kızılkale	قەلە قزىل
Kızılkilise	شوراق قزىل	Kızılsorak	شوراق قزىل
Kilens	چك ك ل ي سە	Kilisecik	چك ك ل ي سە
Kirbet	ك ي ر ب ت	Kircingos	ك ي ر ج ن غ و س
Kirinç	ك ي ر ي ن چ	Kisha	ك ي س خە
Kodmohor	ق و د م و خ و ر	Konaltı	ق و ن ل ا ت ي
Konk (Könk)	ق و ن ق (ك و ن ك)	Kortik	ق و ر ت ك
Koşapınar	پ ي گ ا ر ق و شە	Ködkor	ك و د خ و ر
Köm	ك و م	Köprüköy	ك و ي ك و پ ر ي
Kördikâr	ك و ر د ي ك ا ر	Kösemehmed	م ح م د ك و سە
Köskisor	ك و س ك ي ص و ر	Köşk	ك و ش ك
Kurt	ق و ر ت	Kurtderesi	رە ق و ر ت س ي د
Kurtmahmud	م ح م و د ق و ر ت	Kuşcu	ق و ش ج ي
Kuzğun	ق و ز غ و ن	Küçük	ك و چ ك
Kükürmi	ك و ك و ر م ي	Kükürtlü	ك و ك و ر ت ل ي
Künbet	ك و ن ب ت	Küplüce	ك و پ ل ي جە
Kürdkânis	ك و ر د ك ا ن ي س	Kürkütü	ك و ر ك ت ل ي
Kütanis	ك و ت ا ن ي س	Lesök	ل س و ك
Lıç	ل ي چ	Liskav	ل ي س ك ا و
Loşik	ل و ش ي ك	Mahanda	م خ ا ن دە
Mahsor	م خ ص و ر	Maksor	م خ ص و ر
Mansur	م ن ص و ر	Mecalenik(?)	م ج ا ل ن ك
Megmansur	م م گ م ن ص و ر	Melitör	م ل ي ت و ر
Merhan	م ر خ ا ن	Mescidlî ¹⁷	م س ج د ل ي
Mescidlî Harabe	خ ر ا بە م س ج د ل ي	Meymansur	م ي م ن ص و ر
Mezra	م ز ر عە	Mezraarkası	س ي ا ر قە م ز ر عە
Mordinik	م و ر د ي ن ك	Mördülük	م و ر د ل ك
Musadanişmend	د ا ن ي ش م ن د م و س ي	Mustafa Bey	ب ك م ص ط ف ي
Müdüрге	م د ي ر گە	Mülk	م ل ك
Nebi	ن ب ي	Nerdüban	ب ا ن د ر د
Nihah	ن ي خ ا خ	Norgâh	ن و ر گ ا ه
Norşen	ن و ر ش ن	Norşen (Tortum) ¹⁸	ن و ر ش ن
Obakilim	ك ي ل م ا و يە	Ödük	ا و د ك
Ortuzi ¹⁹	ا و ر ت و ز ي	Oştak	ا و ش ت ا ق
Ova	ا و وە	Ovacık	ج ق ا و وە
Ömerseğendi	گ ن د ي ع م ر س	Örek	ا و ر ك
Örenli	ا و ر ن ل ي	Özbek	ا و ز ب ك
Özerli	ا و ز ر ل ي	Özni	ا و ز ن ي
Palaş	پ ل ا ش	Parsin	پ ا ر س ن
Pasinkend	ك ن د پ ا س ن	Pasinler	پ ا م ن ل ر
Paşaki	پ ا ش ا ك ي	Pekriç	پ ك ر ي چ
Perçor	پ ر چ و ر	Perkok	پ ر ق و ق

¹⁷ T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Mördülük, Müdüрге, Mülk, Norgâh, Ortuzu, Ovacık, Peskeric, Pulur, Rizekend, Salaçor, Salasor, Sapdurur, Sarıbab, Sığırzindanı, Sitavuk.

¹⁸ BOA. Erzurum Ahkâm No:16, S.128

¹⁹ BOA. Erzurum Ahkâm No:14, S. 41

Persor	پرسور	Perşin	پرشین
Pertun	پرتون	Peskeric	پسکریچ
Pırnekapın ²⁰	قپان پرنه	Pırtın	پرتین
Pırşeyh	پرشه یخ	Pitgir	پیتگیر
Poçik	پوچیک	Porik	پوریک
Potoğlu Kömi	کومی اوغلی پوت	Pulur	پولور
Rize	ریشه	Rizekend	کند ریشه
Rizevank	واندک ریشه	Ruskânî Kömü	کوم پرومکانلی
Sağır	صغیر	Sakalıkesik	کسک صدقالی
Salaçor	صلاچور	Salasor	صلاصور
Saptıran	صاپطران	Sarıbaba	بابا ساری
Sarıcik	صارچیک	Saz	ساز
Saz Zemini	زمینی ساز	Semerçi	سمرجی
Serçeme ²¹	سرچمه	Sığırılı	صغیرلی
Sığırzından	صغیرزندان	Sırlar Kuru?	سرلر کوری
Sırcık	سرچیک	Sırlı	سرلی
Sırmı	سرمنی	Sinan Harman	حرمان سینان
Sitavuk ²²	قستاو	Sitehanik	سیتهانیک
Sivişli	سویشلی	Soğukçermik	چرمک صوغق
Sorsor	صور سور	Sos	صوص
Söğütlü	سوگوتلی	Subaşı	صوباشی
Sudens	صودنس	Suzinkâr	صوزنکار
Süngerici ²³	سندگریچ	Sürbahan	سربحان
Şarık	شارق	Şatot	شاتوت
Şegâv	شگاو	Şekerli	شکرلی
Şevketli	شوکتلی	Şih (Şeyh)	خشی
Şihköy	کوی شیه	Şihlu (Şeyh)	شیهلو
Şihviran (Şeyh)	ویران شیه	Şilenik	نیک شیه
Şipek	شپیک	Şirden	شیردن
Şobek	شوبک	Şoğik	شوگیک
Tab	طاب	Tafta	طافته
Tamra	طمره	Tancar Harabesi	سی خرابه طانجر
Tanzut	طانزوت	Tasmasor	طاسماصور
Taş	طاش	Taşagıl	اغیل طاش
Taşkend	کند طاش	Taşlıçayır	چایر طاشلی
Tazegül	گل تازہ	Tebrizcik	تبریزجک
Tekine	تکینه	Telhas	تلخاص
Tepecik	جک تپه	Tepeköy	کوی تپه

²⁰ Sezen. S. 418,

²¹ Sezen. S.454

²² BOA. ŞD. 1511/28 (Bu belgede Sitavuk karyesinin diğer adının da Bahçeköy olduğu belirtilmektedir.)

²³ T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Süngerici, Şoğik, Tab, Tamra, Tasmasor, Taşağıl, Tazegül, Tebrizcik, Tercan, Titgir, Tivnik, Üçkilise , Yoncalık, Zıravank, Zuvans.

Tercan	تَرَجَان	Terhos	تَرخوس
Terhos Harabe	خرابه تَرخوس	Terk (Türk)	تَرک
Terküni	تَرکونی	Titgir	تیتگیر
Tivnik	تیبونیک	Topalak (Zorvanis) ²⁴	طوپالاق
Topalçavuş	چاوش طوپال	Toparlak	طوپارلاق
Toprakkale	قلعه طوپراق	Tortum	طورتوم
Tortumkale	قلعه طورتوم	Süzbahan-Tortum	سوزبان
Tosik	طوسیک	Tufanç	طوفانچ
Tuy (Toy)	طوی	Tuzcu	طوزجی
Urun	اورون	Uzunahmed	احمد اوزون
Üçkilise ²⁵	کلیسا اوچ	Ümidim ²⁶	اومیدیم
Üngüzek	اونگزک	Üzümce	اوزومجه
Vahtanos	واختانوس	Vakonit	واکونیت
Varaklı	ورقلی	Vekilhası	خاسه یوکیل
Velibaba	بابا ولی	Verintab	ورینتاب
Verkale	قلعه ویر	Vihik	ویخک
Virankale	قلعه ویران	Virankeyih	کیران ویران
Yağmurcuk	یاغورجق	Yarımca	جیاریم
Yeniköy	کوی ییگی	Yıkılğan	ییکیلقان
Yoncalık	لق یونجه	Zağgi	زاغگی
Zaralar	زارالر	Zararık	زاراریک
Zazalar	زازالر	Zerdige	زردیگه
Zırmık	زیرنیک	Zığapur	زیغاپور
Zinavur	زیناور	Ziravank	زیراوانک
Zirnes	زیرنس	Zizkünes	زیزکونس
Zorani	زورانی	Zuvans	زوانس

Hınıs Tapu-Sicil Müdürlüğü'nde bulunan 24 adet Tapu Defterine göre 230 adet yerleşim yeri

Abo Komu	قومی ابو	Ağcakoca	قوجه اغجه
Ağcamelik	مالك اغجه	Ağdağ	اغطاغ
Ağgelin	گالین اغ	Ağmas	اغماص
Ağviran	اغویران	Alagöz	الاگوز
Ali Bedri komu	قومی بدری علی	Ali Bucan	بوجان علی
Ali Güllük	گوللک علی	Ali Kalkan	قالقان علی
Ali Kırı Komu	قومی قیری علی	Alocar	الوجار
Altunan	التونان	Aros	اروس
Aydatat	ایدالات	Bağçe Mahallesi	سی محلله باغچه
Barmaksız	بارمقسز	Basdök	باسدونک
Başkend	باشکند	Başköy	کوی باش
Bayram kömü	کومی بیرام	Bayro	بایرو
Bey köy	کوی بک	Beyyurdu	یوردی بک
Beyzer	بکزر	Burnaz	رنناز بک
Bürhan	برهان	Çakmak	چاقماق
Çatak	چاتاق	Çato komu	قومی چاتو
Çevirme	چوبیرمه	Çiftlik	چفتلیک

²⁴ BOA. MAD. D. 05152, S. 1004

²⁵ Sezen. S. 518

²⁶ BOA. Erzurum Ahkâm No: 10, S.19

Çilli göl	گول چالي	Çukureş	چقورش
Dedeviran	ويدران ده	Deliler	دل يار
Dengiz	دنگيز	Derbaz	درې باز
Derbo komu	درې وقومي	Dere mahallesi	سي محل له ره ده
Derik	درېك	Dibekli	دې بکلي
Divan Hüseyin	حسین ديوان	Divancık	ديوانجق
Duman	طومان	Dutdar	دوت دار
Düzyurdu	دوزې وردې	Feskanlı	فيسدقالي
Gâvar	گوار	Gâvurhamur	مورگ اوورخا
Geveri ²⁷	ري گوه	Gökoğlan ²⁸	اوغلان گوك
Göle	گوله	Gömikân	گومېكان
Göndik	دك كون	Görebeşik	بشېك گوره
Güllü	گوللي	Güllüsu	صوگوللي
Gündüz	گوندد	Günruy	گونروي
Gürgür	گورگور	Gürsu	گورسو
Güsan	گوسان	Güzeldere	دره گوزل
Hacı Bayram	بابايرام حاجي	Hacı Ömer	عمر حاجي
Hado Komu	قومي خانو	Halil Çavuş ²⁹	چاوش خايل
Halkan	خالقان	Handek	خاندك
Handekân	خاندكان	Harabe Hatbeyi	حاته بېگي خرابه
Harabe Hallo	حالو خرابه	Harami	حرامي
Harisor	حريصو	Hart	حارت
Hasan Sevi	سوي حسن	Hassa	خاصه
Hatbeyi	حاته بېگي	Hatik	تاكخا
Hatunan	حاتونان	Hayran	حيران
Hemzan	هزان	İbrahim Ağa kömü	كومې اغا ابراهيم
İncesu Harabesi	سي خرابه صوابه نهجه	Kâhkik	كاككېك
Kalaycı	قلاچي	Kalecik	جك قلعه
Kami	كامي	Kandor	قاندور
Kâni Müjgan	مژگان كاني	Kâni Sipi	سېپي كاني
Kapanlı komu	نلي قومي قاپا	Karapınar	پېنگار قره
Karaağaç	آغاچ قره	Karaçoban ³⁰	چوبان قره
Karagöbek	گوبك قره	Karakale	قلعه قره
Karakilise	كلېسا قره	Karakilise-i çaryek	چاريك كلېسا قره
Karaköprü	كوپري قره	Karakula	قوله قره
Karakurt	قورت قره	Karamolla	منلاق قره
Karmış	قارميش	Kaso Komu	قومي قاصو
Katranlı	قترانلي	Kayabaşı mahallesi	سي محل له باشي قيه
Kaylıkan	قايكان	Kazancı	قازانجي
Keçelat	كچلات	Keçelük	لك كچه
Kelereş	رشكله	Kelo Komu	قومي كلو
Kenaf	كناف	Keşişan	كشيشان
Ketancı	كتانجي	Kıcık	قچېك
Kırımkaya	قايه قېرم	Kırıkân ³¹	قېريكان

²⁷ BOA. Erzurum Ahkâm No: 10, S.19

²⁸ Sezen. S. 203

²⁹ Sezen. S. 221

³⁰ Sezen. S. 283

Kırkırık	قيرقيرك	Kırkırot	قيرقيروت
Kızılahmed	احمد قزىل	Kızılan	قزىلان
Kızmusā	موسى قىز	Kilisederesi	سى دره كىلسا
Kırsorik	كىر سورك	Kişo	كىشو
Koçan	قوچان	Kolhisar	قولا حصار
Kolikan	قولا يكان	Kolimaksud	مقصود قولى
Konkor	قوند قور	Kopal	پالقاو
Korcik	قورجىك	Kozlu Komu	قومى قوزلى
Kurdū*	قوردى	Lekbudak	بى وداق لك
Madar Komu	قومى مادار	Madrak ³²	مادراك
Maho Komu	قومى محو	Maklisor	مقلاي صور
Maman	مامان	Mamaş	ماماش
Maruf	معروف	Merhok	مرخوك
Merkemisat	مىسات مركه	Mergezer	مرگ زر
Meşkân	مشكان	Meşko	مشكو
Meydan	ميدان	Mezraa	مزرعه
Mir Seyyid	مىدىمير	Molla Aşud	اشود منلا
Molla Davud	داود منلا	Molla Halil	خلىل منلا
Molla Kolayi	قولايسى منلا	Molla Mehmed	محمد منلا
Molla Yadin	يادىن منلا	Naki Komu	قومى ناكى
Neccaran	نيجاران	Ortaköy	ورطه كوي ا
Osman Şadi Komu	قومى شادى عثمان	Ova Çevirme	چوهرمه اووه
Ova Kozlu	قوزلى اووه	Peyk Komu	قومى پىك
Plan Pınarı	پىكارى پىلان	Reşan	رشان
Rezi	رزى	Saferek	صفرك
Sarı Komu	قومى سارى	Sarı Veli	ولى سارى
Sarılu	سارىلو	Sevgürli	سوغورلى
Sevik	سويك	Sıldız	سىلدىز
Simo	سىمو	Söylemez ³³	سويلىمز
Sultanlı	سلطانلى	Susuz	صوسىز
Suvaran	صواران	Süleyman kömü	كومى سۇلمان
Şah Hüseyin Kömü	كومى حىسەين شاه	Şahverdi	وهردي شاه
Şakir	شاكىر	Şalkam	شالقام
Şehid Harabe	شهيدحارابه	Şekân	شكان
Şemi	شمعى	Şeyadin	شهيدان
Şeyh Kömü	كومى شىخ	Şeyheyn	شهيدىن
Şeyho Kömü	شهيدخومى	Şeylan	شهيدلان
Şeytan	شيطان	Tacirgân	تاجرىگان
Tapu	طاپو	Tarçonik	تارچونىك
Taşkesen ³⁴	كسنىطاش	Tatos	تاتوس
Tayro Komu	قومى تايرو	Tayyar Komu	طيارقومى
Tedo	تدو	Tendürek	تندورك
Tepecik	چىك تپه	Terkiş	شتركى
Tiftik	تفتىك	Timurcu	تيمورجى

³¹ Sezen. S. 313³² Sezen. S. 353³³ Sezen. S. 467³⁴ Sezen. S. 494

Toprak kale	قلعه طوپراق	Toraman	تورامان
Turnagöl	گول تورنه	Tutkal	طوتقال
Yahya	يحيى	Yelenk	يلنك
Yelpiz	يلپيز	Yeni köy	كوي يني
	زرتاق	Zevgan	زوغان
Zeylo Komu	ذيلوقومي	Zeyto	ذيتو

Tercan Tapu-Sicil Müdürlüğü'nde bulunan 25 adet Tapu Defterine göre; 185 adet yerleşim yeri

Abrank	آبرانق	Ağa Komu	اغاتومي
Ağamçağam ³⁵	چاغام اچام	Ağatır-ı Yuvalı	اغاتير والي
Ağcahisar	حصار اچجه	Ağören	اورن اچ
Ağveren	ويرن اچ	Ağveyis	ويس اچ
Ahbasor	اخابصور	Aliğa Komu	علي اغاتومي
Ali Bey Komu	قومي بك علي	Alirik	عليريك
Aravans	اروانس	Armutluk	ارموتلق
Asto komu	استوقومي	Avşen Seydo Komu	سيدوقومي اوشتن
Babaderesi	سبي بابدره	Bağlica	باغلجه
Bardakçı	بارداقچي	Başköy	كوي باش
Beyizveren	ويرن بيز	Bıyıkveren	ويرن بيك
Boybeyi	بكي بوي	Bozağa	بوزاغا
Bulmuş	بولمش	Büyük Köy	كوي بويوك
Cabrum Koçokom	قوچوقوم جابر روم	Cancik	جانتك
Cibo Komu	جيبوقومي	Corcun	جورجون
Çam Komu	قومي چام	Çamlık	چاملق
Çamur	چامور	Çamurdere	دره چامور
Çanakçı	چاناقچي	Çat	چات
Çerme	چرمة	Çerekli	يچركلي
Çıkms	چيكنس	Çifteler	لرچفته
Çiğerkim	چيگركيم	Çirişli	لي چيريش
Çirkiz Agop Komu	قومي چيرگيز ااغوب	ÇöğenderBektaş Komu	چوگ ندر بكتاش قومي
Demirkapı	دميرقاپي	Derekendi	كندي دره
Dingik Tecer	تجر دنگيك	Ebevirek	ويركابه
Edebük	بوك اده	Elaldı	ايلالدي
Elmalı	المالی	Eskinci	اسكينجي
Eyüpoğlu	اوغلي ايوب	Gafur Efendi	غافر ورافندي
Gelinpertek	پرتك گيلين	Germik	گرميك
Gök Aşık	عاشق گوك	Gökdere	گوكدره
Göktaş	گوكتاش	Gölveren	گولويران
Gülabağdı	اباغدي گل	Güllüce	گل لجه
Hacı Bayram	بیرام حاجي	Hacı Bektaş Komu	قومي بكتاش حاجي
Hacı Mahmud Kandal	قومي قندال محمود حاجي	Haçikoğlu Komu	قومي اوغلي حاجك

³⁵ T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Bağlica, Corcun, Çerme, Çıkms, Çiğerkim, Çirkiz, Edebük, Elaldı, Elmalı, Eskinci, Gelinpertek, Güllüce, Hatuncuk, Hoğik, Kağışna, Kalecik, Karacaviran.

Komu			
Haçkendi	حاچ كندي	Hamipi	حام پي
Haraba	حرابه	Hatuncuk	حاتونجى
Heyrani	هيرانى	Hınzırı	خنزیری
Hoğık	خوغ بك	Hormek	خورمك
Hozbirik	خوزب رك	Hölenk	هولنك
Humlar	حوملار	Iğiki	اىگىكى
İbrahim Ağa	اىبراھىم	Kağışna	قاغشنا
Kalecik	كالكىك	Kara Hüseyin	كارسىن قىرە
Karaali	كارالى قىرە	Karaca Kışlak	قاشلاق قىرە
Karacaveran	كاراچايران قىرە	Karaçay	چاى قىرە
Karadere Yavi	كارادىرە قىرە	Karadivan	كارادىوان قىرە
Karakilise	كاراكىلىسە	Karakulak ³⁶	كاراكولاق قىرە
Karamelik	كارامىلىك قىرە	Karasu	كاراسو قىرە
Kargın ³⁷	كارغىن قىرە	Karinges	كارىنگىس
Kavaklık	كافاكلىق	Kebani Mehmed Komu	مىھمەت كومى كىبانى
Kefrenci	كەفرىنجى	Kelkit	كەلكىت
Kelmizi	كەلمىزى	Kelter Komu	كەلتەر كومى
Kelvez	كەلۈز	Keşiş Komu	كەشىش كومى
Kırlaven	قىرلاۋىن	Kısmısor	قىسمىسور
Kızılca	قىزىلقا	Kızılhasan	قىزىلھاسان
Kızılmağara	قىزىلماغارا	Kilise Kaçağı	كىلىسە قاچاڭى
Kilisecik	كىلىسەچىك	Komsor	كومسور
Komzun	كومزۇن	Konçikan	كونچىكان
Korti	كورتى	Köprübaşı	كۆپرىباشى
Kösebey Kışlağı	كۆسەبەي كىشلاڭى	Köseler	كۆسەلەر
Köse Ömer Komu	كۆسە ئۆمەر كومى	Kötür	كۆتۈر
Közme	كۆزمە	Kurubey	كۈرۈبەي
Kurukol	كۈرۈكول	Kuzveren	كۈزۈۋىرەن
Küçük Ağa	كۈچۈك آغا	Kümbeller	كۈمبەللەر
Kürsan	كۈرسان	Kürt Kaçağı	كۈرت قاچاڭى
Mama Hatun ³⁸	ماماھاتۇن	Mans ³⁹	مانس
Mazan	مازان	Mazlum Ağa	مازۇلم آغا
Mercan	مىرجان	Mezgeyik	مىزگەيىك
Mıgıkar	مىگىكار	Mircika	مىرچىكا
Mirik Ali	مىرىك ئالى	Mirvansı	مىروۋانسى
Mirzeoğlu Komu	مىرزەئوڭلى كومى	Miskih	مىسكىھ
Miyadin	مىيادىن	Muhacir Komu	مۇھاجىر كومى
Mustafa Bey	مۇستافا بىي	Niğdere	نىگدەرە

³⁶ Sezen. S. 288

³⁷ T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Kelmizi, Kelvez, Kısmısor, Kötür, Kuzveren, Mezgeyik, Mıgıkar, Mircika, Mirvansı, Niğdere, Pardi, Pekerç, Piriz, Sarıkaya, Satıkomu, Sos, Sosunga, Şebge, Terpüsek, Tifnik, Tolos, Uzunhaç, Vartig

³⁸ Sezen. S. 357

³⁹ Sezen. S. 360

Ovacık	جق اووه	Oyuklu	اوي وقي
Ördek Hacı	حاجي اوردك	Pardi	پاردي
Parmaksız	پارمق سز	Pekeriç	پكيريچ
Pelegöz	گوز په	Penek	پنك
Piriz	پريز	Pizveren	پيزويرن
Pun Vankuk	واند قوق پون	Putoğlu	اوغلي پوت
Pülk	پولك	Sansa	سانا سه
Sankaya	قايه صاري	Satı Komu	قومي صاطي
Seygi	سديگي	Sıçankale	قايه سديچان
Sırmacı	جي صيرمه	Sos	صوص
Sosunga	صوسونغه	Şavşek	شاورشك
Şebge	شديگه	Şihköy (Şeyh)	كوي شديخ
Şorak	شوراك	Şorkom	شورقه وم
Tarı	طاري	Taşagıl	اغل طاش
Terpüsek	تيرپوسك	Tifnik	تيفنك
Tolos	طولوس	Topalhasan	طوپال حسن
Toprakkale	قايه طولراق	Tozluca	طولزا يجه
Tuysuz	طويسز	Uzunhaç	حاج اوزون
Vankuk	واند قوق	Vartig	وارتاك
Veli Komu	قومي ولي	Vican ⁴⁰	ويجان
Yarmak	يارمق	Yasdık	ياسديق
Yavanenci Komu	قومي يواننجي	Yavi	يوي
Yaylacık	ييايلاجق	Yeniköy Bağ	باغ كوي ييگي
Yeniköy-Aşkale	كوي ييگي قايه اش	Zağgeri	زاغگري
Zazavartig	زازاوارتاك	Zilfo Komu	زيلي فوقومي
Zurun	زورون		

Pasinler Tapu Müdürlüğündeki Defterlere Göre; 238 adet yerleşim yeri

Acı	اجي	Ağcaboncuk	بوندجق اعجه
Ağcalar	لراغجه	Ağılı	اغ يليلي
Ağkeran	اغگران	Ağtaş	اغطاش
Ağullu	اغوللي	Ağveren	اغويرن
Ağviran	اغويران	Ağzehir	اغزهو
Aha	اها	Ahalikler	اخال يكلر
Akkurt Kışla	قشلاق قورت	Akpınar	پيگارتاق
Alaca	الاجه	Alagöz	الاکوز
Alakilise	الاکليسا	Aliceyrek	عليچيرك
Altınbulak	بولاقلالتون	Alvar	الوار
Ardı	اردي	Ardos	اردوس
Armudlu	ارمودلي	Armutlu	ارمودلي
Arpaçay	چاي اربه	Avnik	اونيك
Ayartaş	ايارطاش	Azap	عذاب
Badıcvan	بادي جوان	Baldızı	بالديزي
Balıkli	بالقالي	Başköy	باشكوي

⁴⁰ T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No: 36, 387 Numaralı Muhasebe-i Vilayet-i Karaman ve Rum Defteri (937/1530) II, Bayburd Livasına bağlı olarak zikredilen yerler: Vican, Yavi, Zağgeri,

Başveren	ویرن باش	Bayrakdar	بایراقدار
Bedirhanı	بدرخان	Bedravans	بدرآوانس
Bezirhane	ازبیر ذرح	Buğanak	بوغاقدی
Bulkasım	بولقاسم	Büyüktuy	طوی بویوک
Cerasun ⁴¹	جراسون	Cicekrek	جیچکرک
Çakmak	چاقماق	Çamlıca	چاملیجه
Çamurlu	چامورلی	Çermeli	لیمچرمه
Çermiksu	صوچرمک	Çıkılğan	چیقیلغان
Çiçeklerin	کیچیکلر	Çiftlik	چیتلیک
Çolaklı	چولاقلی	Çögender	چوگندر
Çullu	چوللی	Çürük	چورک
Danişmend	دانشمند	Danişmend-i Süfla	سدفلی دانشمند
Darbhone	حانه ضرب	Deliler	دلایلر
Dokuzbulak	طوقوزبولاق	Döllek	دوللک
Eğertaş	اگرتاش	Ekrek	اکرک
Emrekom	قوام امره	Endek	اندک
Epsence	ابسمجه	Eşekilyas	ایس آشک
Eyüpler	ایوبلر	Ezirmik	ازیرمک
Geçik	گچیک	Gerdekkaya	قده گردک
Gerek	گدرک	Gökçeharman	حرمان گوکچه
Gölantab	اندتاب گول	Gölcigez	گولجیگز
Güllüce	گوللیجه	Güllüçimen	چمن گوللی
Gültepe	تپه گل	Habib Efendi Çiftliği	چیتلیگی افندی حبیب
Hacı Halil	خلیل حاجی	Hadik	حدیک
Hamidin komu	میکمیدو	Han Ahmed	احمدخان
Hanege	گه خنه	Haraba Sürbahan	سرب حان خرابه
Haran	حران	Harçlı	حرچلی
Hasan Bey	بگ حسن	Hasan Kısor	قیدصور حسن
Hasnikâr	حسن نیکار	Haydari Kom-ı Ulya	علیهی قومی حدیری
Haykürd	دیکورد	Hertev	هتو
Hızar Dere	خزاردره	Hızır İlyas	ضرایل یسرخ
Hins	هینس	Homigi	خومدیگی
Hopbik	حوپ بیک	Horasan ⁴²	خوراسان
Hosraviran	خوسراویران	Horumlu	خوروملی
Hoşab	خوشاب	Hozavans	خوزاوانس
İğribıdır	اگیردی	İssisu	صو اسی
İşkı	اشقی	İğdeli	لی اگده
Kadı Celal	جلال قاضی	Kalbulas	قالبولاس
Kalecik	کالک	Kalender	قالندر
Kantarkaya	قانتارقه	Karaağıl	اغل قره
Karaayvat	ایوات قره	Karabıyık	بیبی قره
Karacaviran	ویران جه قره	Karaçuha	چوخه قره
Karapınar	پینگار قره	Karaugan	اورغان قره
Karaveled	ولده قره	Kayalık	لایقه
Kaynarca	قینارجه	Kazıkkaya	قازقه
Keçesor	ورکچس	Kepenek	کپنک
Kerinkâr	کرینکار	Ketvan	کتوان
Keyvank	کیوانک	Kındığı	قیندیگی

⁴¹ BOA. Erzurum Ahkâm No: 10, S.19⁴² Sezen. S. 244

Kındıgot	ق یندی غوت	Kırdabas	ق یرداباس
Kırgindere	دره ق یرغن	Kırık	ق یریق
Kırnako	ق یرنako	Kızılca	ق یزیلجه
Kızılcalar	لر ق یزیلجه	Kızıl kale	ق یلعه ق یزیل
Kızılkilise	ک یلیساق یزیل	Kızılviran	و یران ق یزیل
Kızılarkale	ق یزیلر ق یلعه	Kirinkâr	ک یری نکار
Kobalın Komu	ق ومی ک ُ قوبال	Komasor	ق وماصور
Komik	ق ومی ک	Korucuk	ق وریجق
Kotandüzü	دوئی ق وتان	Köprükölü ⁴³	ک وی ک ُ پ ُ ری
Köroğlu	ک ُ وراوغ ُ لی	Köşekilise	ک ُ ل ُ یساق ُ شه
Kötek	ک ُ ت ک	Kurnuç	ق ُ ورنوچ
Küçük Tuy	چ ُ وک ُ طوی ک ُ و	Küfri	ک ُ ف ری
Kürtkalmaz	ق ُ الماز ک ُ ورت	Mağaracık	مغاراجق
Maksutçuk	م ُ ق ُ صودجق	Malikom	مال ُ ی قوم
Manastır	مناس ُ تر	Marifet	معر ف ُ ت
Maslahat	م ُ صلحت	Masura	ما ُ صوره
Mehmedin Komu	ق ومی محمدک	Menevürt	و ُ ورت منه
Merge Ali İbo	ا ُ ب ُ و ا ُ ل ُ ی مرگ ُ ه	Mesara	م ُ صارا
Mescidli	م ُ ی مسجدل	Meşki	م ُ شک ُ ی
Micingird ⁴⁴	م ُ ج ُ ن ُ گ ُ رد	Mindivan	م ُ ند ُ ی وان
Miyadin	م ُ یاد ُ ی ن	Molla Ahmed	م ُ دلا احمد
Odakom	ق ُ و م اوطه	Ortuzi	ا ُ ورت ُ و زی
Osmanın Komu	ق ُ و م ُ ی ا ُ ثمان	Otlar	ا ُ و ُ تر
Öğür Kışlası	ا ُ و ُ گ ُ ر ق ُ شلا سی	Paşa Şeyh	پ ُ شاش ُ یخ
Paşagöl	پ ُ شاق ُ و ُ ل	Payveren	پ ُ ی ُ و ُ ی رن
Pazaçur	پ ُ زاق ُ و ُ ر	Pekecik	پ ُ ک ُ چ ُ ک ُ ه
Pertek	پ ُ ر ُ ت ک	Peterhan	پ ُ ترخان
Pinaduz	پ ُ ی نادوز	Pir Ali	پ ُ ی ر ا ُ ل ُ ی
Pir Hasan	پ ُ ی ر حسن	Pisikli	پ ُ ی س ُ ک ُ ل ُ ی
Pisyanlı	پ ُ ی س ُ یان ُ ل ُ ی	Porik	پ ُ و ُ ر ک
Porsak	پ ُ و ُ ر سق	Porsuk	پ ُ و ُ ر س ُ و ُ ق
Pulur	پ ُ و ُ ل ُ و ُ ر	Pusudere	د ُ ره پ ُ و ُ س ُ ی
Rabat	ر ُ اب ُ ات	Saçlık	ساق ُ ل ُ ق
Saidin Komu	ق ُ و م ُ ی س ُ ع ُ ی د ُ ک	Sanamer	ا ُ م ُ ر ص ُ ن
Sansor	سان ُ و ُ ر	Sekman	س ُ ک ُ مان
Semut	س ُ م ُ و ُ ت	Serçeboğazı	ب ُ و ُ غاز ُ ی س ُ رچ ُ ه
Sergüri	س ُ رگ ُ و ُ ری	Seydiran	س ُ ی ُ د ُ ی ران
Sıçankale	ق ُ لعه س ُ یچان	Sırbaşan	س ُ ر ُ ب ُ اصان
Sırboğan	س ُ ر ُ ب ُ و ُ غان	Sitavid	س ُ ی ُ تاو ُ ی ت
Sitehan	س ُ ی ُ ت ُ هان	Sos	س ُ و ُ و ُ ص
Söğütlü	س ُ و ُ گ ُ ُ ت ُ ل ُ ی	Sülügi	س ُ و ُ ل ُ و ُ گ ُ ی
Sürbahan	س ُ ر ُ ب ُ حان	Şalvartab	شال ُ و ُ ارت ُ اب
Şeyh Yusuf	پ ُ و ُ سف ش ُ یخ	Şıhsor (Şeyh)	ص ُ و ُ ر ش ُ یخ
Şorlu Kışlası	ق ُ شلا سی ش ُ و ُ ر ُ ل ُ ی	Taftiker	ت ُ اف ُ ت ُ ی ک ُ ر
Tahir Hoca	طا ُ هرخواج ُ ه	Tahtirevan	روان ُ ت ُ حن ُ ت
Taşkesen	طا ُ شک ُ سن	Tavnus	طا ُ و ُ ن ُ و ُ س

⁴³ Sezen. S. 333⁴⁴ Sezen. S. 376

Tavşancık	طاوشانچق	Tayhocalar	لر طاي خواجه
Teco	تجو	Teknecik	چك ت كنه
Tenzile	زي لمان	Tepecik	چك تپه
Timar	تيمار	Tizgi	تيزگي
Todaviran	ويدران طوده	Topçu	طوپجي
Tortan	طورتان	Turnagöl	طورداگول
Tuti	طوطي	Uzun Ahmed	احمد اوزون
Ügümi	اوگومي	Vağaver	واغاور
Vahcivan	واحقوان	Vanasor	وانا صور
Veli Baba	ببا اولي	Yağan	ياغان
Yazılıtaş	ش يازي لي طا	Yekabad	ايك ياديك
Yekmal	يكمال	Yemlik	يملك
Yeniköy	كوي يگي	Yılanlı	ي يلانلي
Yolgeçmez	يول گچمز	Yüzveren	يوزويرن
Zanzak ⁴⁵	زانزاق	Zars	رس زا
Zivin	زي وين	Zoravans	زوروانس

Narman Tapu Defterlerine Göre; 72 adet yerleşim yeri

Ağnot	اغنوط	Ağsor	صوراغ
Aha	آخه	Aksor	اق صور
Arđos	اردوس	Başkale	قلعه باش
Beldeçor	چور بده	Boğakale	قلعه بوغه
Boğanlık	بوغانلق	Çalkor	چال قور
Çapanlı	چاپانلي	Çapranlı	چاپرانلي
Çatak	چاتاق	Çivili	چيويلي
Derintab	دري ن تاب	Ekrek	اكرک
Eris	اريس	Eşkisor	اشدک يصور
Haçoli	ي حاجول	Haçoy	حاجوي
Haltor	خالتور	Haman	حمان
Hamidiye	حميديه	Hemas	هامس
Hohor	خوخور	İğnavut	اغانوت
İnci	اينجي	İpekçayırı	چاپري اي پک
İyd	عيد	Kadıköy	کوي قاضي
Kaleboğazı	بوغازي قلعه	Kamhos	قمحوس
Kânosi	کاندوسي	Karapınar	پيگار قره
Kârsim	کارسيم	Kenzesor	کنزه صور
Keyğan	کيغان	Kıhdik	قخدیک
Kızılkilise	کليسا قزيرل	Kığan	کيغان
Kiğik	کيگيک	Kindikor	کينديکور
Koçkans	قوچقانس	Kompur	قومپور
Kornes	قورنس	Koşal	قوشال
Kozahor	قوزاخور	Köçkânis	کوچکانيس
Könkdere	دره کوندک	Kutumar	قوتومار
Kürnü	کورني	Lavsor	لوصور
Mihker	مخکر	Minasor	مناصور
Norşin	نورشين	Orcuk	اورجق
Pertüvan	پرتوان	Petkir	پتکير
Sabanlı	سابانلي	Samikale	قلعه سامي
Selim Serkis	سرکيس سديم	Selli	سدلي

⁴⁵ Sezen. S. 411

Simserkis	سرک یس سیم	Soğurmik	صوغورمک
Sosa	صوصه	Südkâns	سودکآنس
Süleymanlı	سولیمانلی	Şekerli	شکرلی
Telli	تاللی	Todan	طودان
Tutmaç	طوتماچ	Vaşkân	واشکان
Vekilhas	وک یلخاص	Zerdekom	قوم زرده